

עבודת השם

פרשת "כי תבא"

"לא־תִשָּׂא לְמַלְחָמָה, עַל־אֹיְבֶיךָ; וְנִתְּנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׂבִי." (תצא כאי) נסמכה פרשה זו לפרשת שופטים, לרמוז שאם נעשה הדין והמשפט כשורה, אז ננצח במלחמה "ונתנו ה' אלוהיך בידך ושבית שבי" (צרוך המור). ואמר הכתוב "כי תצא למלחמה על אויבך", ולא "כי תלחם", בכדי לנטוע בתוכנו מידת האמונה שהניצחון במלחמות זה לא ביד האדם, ואילו לא שהקדוש ברוך הוא מסייע לנו, לא היינו מצליחים לכבוש את כל היריבים (כלי חמרה).

ואכן האויב האמיתי והעיקרי של האדם הוא יצר הרע, כי הנה אמרו חכמינו בתלמוד (קדושין ל) "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו", ומשמע מכאן שבדרך הטבע קשה לאדם לכבוש את היצר הרע, ואם כן יש חשש שהאדם יתייאש ולא ינסה להילחם עם היצר, על כן אמר הכתוב "כי תצא למלחמה על אויבך" כאשר רק תצא ותנסה להילחם עם היצר, אזי "ונתנו ה' אלוהיך בידך" מן השמים יסייעוך לנצחו כיון שהבא להיטהר מסייעים לו מן השמים (תורה משה).

ענה לו הרב: תורת ה' תורת צדק היא. ואמנם, הצטוו בני ישראל על נשך וריבית. לכל אדם מישראל אסור להלוות וללוות בריבית. גם המלווה וגם הלווה מזהירים על כך. אבל, אין הדבר כן לגבי אומות העולם. הן לא הצטוו על איסור לקיחת ריבית או נתינתה. הנוכרי רשאי להלוות כספו בריבית גם לאדם מישראל מבלי שמשווה ימחה בידו. ועתה, שואל אני את כבוד הדוכס, המשיך הרב ואמר, "האם יש בכך משום הדין, האמת והיושר, שנוכרי המלווה לאדם מישראל יהא רשאי ליטול ממנו ריבית, ואילו לאיש מישראל, המלווה לנוכרי, אסור יהיה ליטול ריבית? לכן, אמרה תורתנו הקדושה: "לנוכרי תשיך", זאת משום שהנוכרי גם הוא נוטל ממך נשך, אך "לאחיך לא תשיך", מכיוון שאף הוא אינו נוטל ממך נשך. אל נא, אדוני הדוכס, אל תדבר סרה בתורתנו, שכן משה אמת ותורתו אמת!" (613 סיפורים על תרי"ג)

אילו לא שהקדוש ברוך הוא עוזר לאדם אינו יכול לכבוש את יצרו משום שהוא דבר רוחני והאדם גשמי, ובפרט שאמרו חז"ל (ברכות ס"א) יצר הרע דומה לזבוב, כשם שהזבוב למרות שיגרשוהו יחזור שוב עד שיהרגוהו כך הוא היצר הרע (חפץ חיים). והזבוב הולך בדרך כלל למקום הפצעים גם היצר הרע מוצא את נקודות התורפה באדם, לזבוב יש על פי המדע מעל 500 עיניים קטנות, כך היצר הרע שהוא השטן והוא מלאך המוות כל גופו מלא עיניים. מספרים על אלכסנדר מוקדון שלאחר שחזר ממלחמותיו הקשות, התגאה בפני אריסטו על הצלחתו הגדולה במלחמה. אמר לו אריסטון דע לך שאת המלחמה הקשה עדין לא עברת, שזו מלחמה היצר. (לבוש יוסף)

"זְכוּר, אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם, בְּדֶרֶךְ, בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם." (כי תצא כד"ט) החפץ חיים כותב משל המסביר את האזהרה החמורה המובאת בפסוקנו: מעשה באדם שהיו לו שני בנים. אחר מהם היה חריף ובקי ושמו נתפרסם כעילוי בכל הסביבה, ואילו השני היה נער פשוט ורגיל. וזה דעתו של הנער העילוי והתחיל להתנאות על כל חבריו, היה מקנטרם בדברים, ולפעמים היה העניין נגמר כדרכם של נערים במריבה של ממש. דבר זה היה רע מאד בעיני אביו, ופעם בשעה שגבר כעסו ביותר לקח את הנער והלקה אותו לעיני כל, למען ידע הוא וידעו חבריו שאין דעתו נוחה מהתנאות זו.

כניסת השבת
צאת השבת
שקיעה
ר. תם
הנץ

18:47
19:46
19:08
20:20
6:19

הפטרה: "רוני עקרה"

לאחר מכן התחיל אחיו של העילוי, הנער הפשוט, ללכת בדרכי אחיו והתחיל אף הוא להתנאות ולהתנשא על חבריו ממש כמו שהיה נוהג אחיו העילוי קרא האב לנער

ואמר לו "שמע בני, הלא ראית מה שעשיתי לאחיך, ואף על פי שעילוי הוא ושם של חריף ובקי יצא לו בכל הסביבה לא חסתי עליו, ובגלל מעשים מגונים אלה שעשה, הלקיתי אותו בפני כל חבריו. עכשיו יכול אתה לשער בנפשך מה גדול יהיה העונש שתקבל אתה אם כמנהגו תנהג ובדרכיו תלך". זוהי משמעות הכתוב "זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים" ומה מרים שהייתה אחותם של משה ואהרן והיא עצמה נביאה, קיבלה את עונשה מיד ובפומבי אנו אנשים פשוטים, על אחת כמה וכמה. ("משלי החפץ חיים")

"זכור, את אשר עשה לך עמלק, בדרך, בצאתכם ממצרים." (כי תצא כהייו) אשר קרן: שצינך והפשיך מרתיחתך, שהיו כל האומות יראים להילחם בכך ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים. משל למה הדבר דומה לאמבטיה רותחת שאין כל בריה יכולה לירד לתוכה. בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אף על פי

שנכווה, קירר אותה בפני אחרים. ויזנב בך: מכת זנב, שהיה חותך מילותיהם של ישראל וזורקן כלפי מעלה. כל הנחשלים אחריך: חסרי כוח מחמת חטאם שהיה הענן פולטם, ואתה עייף ויגע: עייף בצמא שנאמר ויצמא שם העם למים, וכתוב אחריו ויבא עמלק. ויגע: בדרך ולא ירא אלוקים: מוסב על עמלק שלא ירא מאלוקים מלהרע לו.

ולכאורה יש לכם לשאול, למה לא נצטוו יהושע למחות את עמלק, והלא דין מלך היה לו. והתשובה לדבר זה, שכיון שלא נמשה בשמן המשחה לא דין מלך היה לו אלא כשופט ומנהיג. ולמה לא נמשה, כי לא נצטוו ישראל להעמיד להם מלך אלא בכניסתם לארץ לאחר ירושה וישיבה, ויהושע שמלך קודם לא היה לו דין מלך. ולאחר שבע שנים שכבשו ושבע שחלקו, כבר לא הייתה שייכת משיחה, שאין משיחת המלך באה אלא להודיע לכל שהוא מלך, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות ביהמ"ק, ויהושע לא היה צריך לזה. (מעם לועז)

סיפור בהגשבים

"השבונות ההשגחה" חלק א

הם היו שני ידידי-נפש. בין המשפחות נקשר קשר הדוק, שהחל עוד מימי אבותיהם, שאף הם היו ידידים טובים. ר' אשר קבע את משכנו בעיר קטנה, חמלניק שמה, הסמוכה לברדיצ'ב. הוא התגורר בבית גדול וניהל עסקים ששגשגו במרוצת הזמן. חברו, ר' שמשון, חי חיים צנועים יותר ואת מסחרו עשה במקום מגוריו, בעיר ברדיצ'ב. יום אחד הזדמנה לר' אשר עסקה טובה. הוא קנה במחיר מוזל שלוש-מאות חביות של דבש, והתכוון למוכרן במחיר כפול ביום השוק בעיר. באותו יום שחר עגלות, העמים את החביות, ויצא העירה. בהגיעו לעיר התברר לסוחר כי מחירי הדבש ירדו פלאים, וכי אין כל סיכוי להרוויח ממכירה זו. האם הייתה כל טרחתו לשווא? ומה יעשה עתה, שוב ישכור עגלות כדי להחזיר את הסחורה לביתו? לפתע נצנץ במוחו רעיון. "ר' שמשון ידידי יהיה לי לעזר", חשב ומיד החל לצעוד לעבר ביתו של חברו. ר' שמשון שמח לפגוש את ידידו הטוב ונעתר מיד לבקשתו, לשמור במחסנו את חביות הדבש עד שיעלה מחירו. יחדיו הורידו את החביות למחסן ונפרדו לשלום איש מרעהו. עבר זמן, השניים המשיכו בשגרת חייהם, ועניין חביות הדבש נשכח מליבם לגמרי. יום אחד הגיעה לר' אשר ידיעה מרה: ידידו רבי שמשון חלה ונפטר פתאום. צער רב הצטער על האבדה הגדולה, ובעודו מהרהר בו נזכר לפתע בחביות הדבש. החליט ר' אשר להמתין מעט ולאחר מכן לקחת ממחסנו של חברו את החביות ולנסות למכרן. חודש ימים עבר ובתוך כך נודע כי מחירי הדבש עלו מאוד. "זו ההזדמנות לעלות לעיר, לקבל את הסחורה מבניו של רבי שמשון ולמוכרה", אמר ר' אשר בליבו. אולם כאשר הגיע לביתו של רבי שמשון נכונה לו הפתעה. בניו של רבי שמשון קיבלוהו בסבר פנים יפות, אך לא הבינו את טענותיו בענין חביות הדבש. אכן, יודעים הם על קיומן, אך מעולם לא שמעו מאביהם כי החביות שייכות לאדם אחר. מדוע יסכימו למסור את החביות לידי ר' אשר הטוען לבעלות על הדבש? נבחר ר' אשר, ובהסכמת בניו של רבי שמשון הוחלט לגשת לדין-תורה אצל רב העיר החדש, רבי לוי-צחק מברדיצ'ב. ר' אשר הציג את סיפורו, תיאר את ידידותו עם ר' שמשון וסיפר על אותו יום שוק שבו ביקש מחברו לאחסן בעבורו את חביות הדבש. לעומתו טענו הבנים, כי אף שאין הם מפקפקים ביושרו ובנאמנותו של ר' אשר, בהיותו סוחר ישר וגומל חסד, אין הם יכולים לדעת אם באמת הדבש שלו. אולי שכח או טעה, ואת סחורתו לקח מכבר? רבי לוי-צחק האזין לדבריהם ברצינות רבה ושאל את ר' אשר: "האם לא כתבתם שטר?" ר' אשר נאנח וענה... ההמשך ב"ה בשבוע הבא!

פינת ההלכות

ע"פ ילקוט יוסף כרך ד.

"צחצוח השיניים בשבת"

יח. כבר נתבאר לעיל [בהלכות מוקצה] שמותר לחצוץ את שיניו גם בגפרור, דאף שהגפרור הוא מוקצה, מכל מקום נחשב כמוקצה מחמת שמלאכתו לאיסור, והרי מותר לטלטל מוקצה כזה לצורך גופו או מקומו. ויזהר שלא יוציא דם משיניו, אך אם נוזהר ולא עלתה בידו, אין בכך כלום. [ילקוט יוסף שבת כרך ד' עמוד עה].

"דיני סיכה בשבת"

א. מעיקר הדין מותר לסוך תינוק במשחה בשבת, באופן שהמשחה תבלע בגופו, ואין לחוש לאיסור ממרח. וגם אין בזה משום רפואה בשבת, כיון שהוא תינוק. ומכל מקום נכון לנהוג כדברי החזון איש, ליתן את המשחה במקום הצריך, בלא למורחה, והיא תתמרח מאליה. [ילקוט שבת ד עמוד עו].

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאווג וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבחון בן חוה	

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית: יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.ase@gmail.com כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"